

HYDROLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA JESENICKÉ OBLASTI

Edice Sborník prací Českého hydrometeorologického ústavu, sv. 62
 Praha: ČHMÚ 2016, 52 stran, Cena 124 Kč
 ISBN 978-80-87577-56-1, ISSN 0232-0401

Pohoří Jeseníků a jeho přilehlé okolí je významnou pramennou oblastí mnoha řek a potoků, jejichž vody odtékají do tří moří. Horské říčky zaříznuté do skalnatého podloží vytvářející mnohde přejezy a vodopády dávají Hrubému Jeseníku jeho přirozený krajinný ráz. Oblast je zásobárnou kvalitní podzemní vody, která na několika místech vystupuje na povrch ve formě léčebných pramenů. Je nepochybné, že vodní složka v nemalé míře v dávných dobách Jeseníky formovala a dodnes představuje jeden z dominantních prvků krajinné sféry této oblasti.

Prvotní myšlenka sepsání hydrologických charakteristik pohoří Jeseníků byla motivována snahou o bližší poznání a porozumění přírodních zákonitostí těchto krásných a drsných hor. Některá česká pohoří se již dočkala komplexního přírodovědného hodnocení v rámci rozsáhlých encyklopedických publikací. Pro Jeseníky však obdobná studie nebyla doposud předložena. V minulosti sice byla učiněna ojedinělá zpracování naměřených hydrologických dat, vždy však pouze pro vybrané vodní toky či spíše pro jejich úseky.

Předložená práce shrnuje současné informace o vodstvu ve vymezené oblasti Jesenicka a v jeho přilehlém okolí. Předkládá aktuální údaje o všech vodních tocích odtékajících z Jesenicka a zároveň nově a uceleně zpracovává odtokové poměry vycházející z dlouhodobých měření a pozorování hydrologických prvků i jevů. Porovnává současné výsledky s dříve publikovanými údaji. Uvádí soupis stěžejních hydrologických prací dotýkajících se zájmové oblasti. Práce je pro dokreslení popisných informací doplněna řadou grafických a tabelárních výstupů a rovněž několika fotografiemi přibližujícími jedinečné přírodovědné hodnoty vymezené oblasti.

Je zjevné, že si tato práce nemůže činit nároky na komplexní a vyčerpávající znázornění všech hydrologických aspektů. Jejím přínosem je zejména určitý výchozí soubor aktuálních poznatků, na kterém již lze stavět podrobnější analýzy. Lze předpokládat, že může najít uplatnění v široké škále odvětví, především v oblasti životního prostředí, zemědělství a lesnictví.

SBORNÍK PRACÍ ČESKÉHO HYDROMETEOROLOGICKÉHO ÚSTAVU

62
SVAZEK

1. ÚVOD

Pohoří Jeseníků je významnou pramennou oblastí mnoha řek a potoků, jejichž vody odtékají do tří moří. Horské říčky, zaříznuté do skalnatého podloží a vyvávající mnohde přejezy a vodopády, dávají Hrubému Jeseníku jeho přirozený krajinný ráz. Oblast je zásobárnou kvalitní podzemní vody, která na několika místech vystupuje na povrch ve formě léčebných pramenů.

Záměrnou oblast předkládané hydrologické studie tvoří část severní Moravy a severozápadní okraj Šleska, Slezska, Chruské a je dle státní hranice s Polskem a zároveň i území s území Králové, Českého Václava, Olomouci, Šumperku, Dobrušky, Rýmařova, Bruntálu a Krnova. Jedná se o širší jeseníckou oblast se zahrnutím geomorfologických celků Králický Sněžník, Rychlebské hory, Železnobřížská vrchovina, Hrubý Jeseník a částí celků Hrubosázavská vrchovina a Nízký Jeseník. Podrobné vymezení je dále hydrologickým rozvojem, tj. zasahující až do míst současných vodních toků, které z oblasti odtékají (viz obr. 1).

Cílem práce bylo zhotovení publikace shrnující současně informace o vodní síťce vymezené oblasti. Snahou autora bylo přiblížit aktuální údaje o všech vodních tocích odtékajících z Jesenicka a zároveň nově a uceleně zpracovat údaje odtokových poměrů vycházejících z dlouhodobých měření a pozorování hydrologických prvků i jevů. Dalším aspektem bylo porovnání současných výsledků s dříve publikovanými údaji a porovnání soupravy sblížených hydrologických prací odtékajících ze stejné oblasti Jesenicka.

Prvotní myšlenka sepsání hydrologických charakteristik pohoří Jeseníků byla motivována snahou o bližší poznání a porozumění přírodním zákonitostem těchto krásných a drsných hor. Některá česká pohoří se již dočkala komplexního přírodovědného hodnocení v rámci rozsáhlých encyklopedických publikací. Pro Jeseníky však obdobná studie nebyla doposud předložena. V minulosti sice byla učiněna ojedinělá zpracování naměřených hydrologických dat, vždy však pouze pro vybrané vodní toky či spíše pro jejich úseky.

Předložená práce shrnuje současné informace o vodstvu ve vymezené oblasti Jesenicka a v jeho přilehlém okolí. Předkládá aktuální údaje o všech vodních tocích odtékajících z Jesenicka a zároveň nově a uceleně zpracovává odtokové poměry vycházející z dlouhodobých měření a pozorování hydrologických prvků i jevů. Porovnává současné výsledky s dříve publikovanými údaji. Uvádí soupis stěžejních hydrologických prací dotýkajících se zájmové oblasti. Práce je pro dokreslení popisných informací doplněna řadou grafických a tabelárních výstupů a rovněž několika fotografiemi přibližujícími jedinečné přírodovědné hodnoty vymezené oblasti.

2. POSTUP ZPRACOVÁNÍ HYDROLOGICKÉ STUDIE

Předložená studie byla koncipována do dvou sblížených částí. První z nich popouje formou shrnuje hydrologické údaje jeseníckých vodních toků, druhá pak podrobně rozepisuje jednotlivé složky hydrologického režimu.

Časové velké nároky byly zpracování kapitoly 3 Popis jeseníckých povodí a říční síť. Vycházelo z detailní kontury jeseníckých povodí v prostředí geografických informačních systémů, na využití datových podkladů mapového díla ZABAGED (ČÚZK 2014) a rozvodnic vodních toků spravovaných Českým hydrometeorologickým ústavem (ČHMÚ). Přiblíženo však bylo rovněž ke starším mapovým podkladům (VÚV 1979), a to zejména při vymezení geomorfologických charakteristik vodních toků. Kapitola 3.1 Hlavní vodní toky obsahuje detailní popis vodů, informace o pozorováních jak na káňácích, tak také v případě potřeby vod a hydrologické zajímavosti či jedinečné úkazy pro paleont., vodohospodářsky

Obr. 1. Záměrná oblast Jesenicka.
 Fig. 1. Target area of Jeseník.

4.2 Hydrologické charakteristiky za období 1981–2010

Dlouhodobé hodnocení vodního režimu Jesenicka vychází z přílné pozorování dat poměrových vod. Na vodních tocích v oblasti vymezené pro tuto studii je, anebo byla, osazena řada vodních stanic, které měly vodní stav za přílo. řadu vodů a v nichž se měly a následně vyhodnotit průtoky vod (viz tab. 5). V průběhu let došlo k tomu, že některé ze stanic se v různých obdobích zastavily a varkaly stanice nové. Část z nich však měly neustále ve stejném průtoku. Pro úkaly tato zpracování byly použity stanice, které souvisle pozorovaly v průběhu let 1981–2010, a ty, v nichž bylo možno dýchající pozorování doplnit (viz obr. 19). Lokalizace těchto stanic je zmapována v obr. 20 a byla stručně popsaná v kapitole 3.1.

Jesenické toky jsou relativně vodnaté. V dlouhodobém průměru odtéká nejvíce vody řekou Moravou. V Poštaně to bylo v období 1981–2010 téměř 200 m³ m⁻³ vody za rok. Celkové srovnatelné jsou Opava a Krnov. Bába v Muzlověch a Desná v Šumperku, za kterých v dlouhodobém průměru odtéká více než 120 m³ m⁻³ vody. Méně vodou je řeka Morava ve Václavě a zejména vody oblastí kolem Opavy a Chruské. Z hlediska rozložení průtoku vod v průběhu roku protéká jeseníckými toky nejvíce vody v jarních měsících. Průměrně však bývají nejvyšší i období zimní, kdy také nastává podstatný vzestup v odtoku vod. Největší vodním výskyt podzim. Václav nejvíce vody odtéká jeseníckými toky v měsíci dubnu. Opavice a Chruska již v březnu. Nejmenší průtok nastává v listopadu v měsíci říjnu, na Bábě však až v lednu (viz obr. 21).

Ne všechny geografických odtoků, tj. dlouhodobých průměrných průtoků vztahovaných k plochám jednotlivých vodních toků, se v Jesenícké oblasti pohybují většinou v rozmezí 16–20 l s⁻¹ km⁻². Více vody dlouhodobě odtéká z úrovně proložných povodí Divoké Desné, Staňova a Václavského potoka. Relativně nejmenší vodní množství odtéká z povodí Chrusky a Opavy v Krnově.

Z hlediska průměrných denních průtoků protékala jeseníckými toky v období 1981–2010 nejvíce vody z. resp. 8. den v roce 1997. Druhý nejvyšší denní průtok nastal na Desné 12. března 1981, na Opavě 14. května 1995, na Moravě 10. března 2000, na Moravici 1. dubna 2006 a na Bábě 6. září 2007. Nejmenší

Obr. 19. Současná vodní stanice na Běláckém potoce v Malé Moravce.
 Fig. 19. Current gauging station on the Bělácká Stream in Malá Morávka.

Obr. 20. Síť stanic vodních stanic v hlavních jeseníckých povodích.
 Fig. 20. The situation of gauging stations in the main basin area of Jeseník.

Publikaci lze objednat na adrese: ČHMÚ, SIS, Iva Sieglarová, Na Šabatce 17, 143 06 Praha 4, tel.: 244 032 721, e-mail: iva.sieglarova@chmi.cz. Na objednávce uvádějte svoje IČ.